

Frits Bink: vlinders beschouwd goed te kijken

Frits Bink (1937) was in 1983 een van de oprichters van De Vlinderstichting. Zijn hele leven lang is hij al met vlinders bezig en nog steeds is hij even enthousiast als hij erover vertelt. “Waar ik nou blij van word: de sleedoornpage die eitjes afzette in mijn tuin. Heel bijzonder.”

Tekst:
Titia Wolterbeek
De Vlinderstichting

Ben je altijd al speciaal geïnteresseerd geweest in vlinders?

“Ik herinner me dat ik vanaf zo’n 7 à 8 jaar bewust bezig was met dieren. Niet speciaal vlinders, ook bijvoorbeeld vissen, kikkers en ringslangen ving ik en die hield ik thuis in een bak. Ook zocht ik rupsen en kweekte ze thuis op. De eerste herinnering aan een vlinder die ik zag, is een vuurvlindertje in het Vondelpark. In het begin woonde ik in de Jordaan in Amsterdam, toen was het Vondelpark het enige stukje natuur dat voor mij bereikbaar was. Ik herinner me dat de iepen op een gegeven moment helemaal kaalgevreten waren door rupsen van de ringelrups. Fietsers gleden uit op de platgereden rupsen die de bomen verlieten. Later verhuisden we naar Betondorp, een wijk in aanbouw. Daar was veel groen en de pas met duinzand aangelegde ringdijk was een prachtige wildernis vlak bij huis. Je kon er heerlijk rondstruinen en ik was toen veel buiten. Het jaar 1947, het jaar met de hete zomer, is me altijd bijgebleven: toen waren er zoveel vlinders! Ik heb toen volop rupsen van de koninginnenpage op de volkstuintjes gevonden. Dat heeft mijn interesse zeker aangewakkerd: het is heel stimulerend wanneer je veel kunt ontdekken.”

Hoe was het om in de jaren veertig als tiener met vlinders bezig te zijn?

“Ook toen was ik een eenling: mijn ouders en de leerkrachten op school stonden er welwillend tegenover, maar de kinderen in de klas waren niet echt geïnteresseerd. Ze kwamen wel even kijken wanneer ik bijvoorbeeld een ligusterpijlstaart had meegenomen, maar gingen niet zelf op zoek. Ik was blij toen ik een oudere jongen leerde kennen die bij de paters op school was en allemaal wetenschappelijke namen van de verschillende soorten kende. Want dat was toen een groot probleem: er waren bijna geen herkenningsboekjes. Mijn eerste gids was het boekje ‘Mooie vlinders’ van Leo Senden. Later ben ik bij de NJN gegaan, daar heb ik hele goeie herinneringen aan. We waren geïnteresseerd in alles, en leerden samen door goed te kijken. We gingen veel op pad in de waterrijke gebieden rond Amsterdam, bijvoorbeeld in de Nieuwkoopse plassen. Toen ik 18 was ben ik lid geworden van de Entomo-

logische Vereniging, daar leerde ik de entomoloog Lempke kennen, een zeer inspirerende man waarvan ik heel veel geleerd heb.”

Heb je toen meteen je hart gevolgd en ben je biologie gaan studeren?

“Om te gaan studeren moest je HBS hebben en dat had ik niet. Ik heb toen eerst bij een dakdekkersbedrijf gewerkt en heb op de avondschool mijn HBS gehaald. Daarna ben ik biologie gaan studeren aan de Universiteit van Amsterdam. Onderzoek naar insecten gebeurde eigenlijk alleen maar bij de vakgroep Entomologie, waar vooral de bestrijding van plaaginsecten centraal stond. Maar daar waren wel veel voorzieningen zoals kassen waar ik gebruik van mocht maken. Ik experimenteerde toen onder andere met het kweken van de grote vuurvlinder. Ook heb ik heel Europa rondgereisd om alle plekken te bezoeken waar deze soort voorkwam. Op een gegeven moment krijg je daar oog voor en pik je de goeie plekken er zo tussenuit: de vorm van het landschap, typische overgangen, daar kon je de vlinder vinden. Ik had ook contact met Engelse onderzoekers, die heel graag de grote vuurvlinder wilden herintroduceren in Engeland. Ik heb met hen een bezoek gebracht aan de locatie die ze op het oog hadden, het Wood Walton Fen bij Huntingdon, maar zag direct dat dat geen geschikt leefgebied was.”

Wat heb je daarna met vlinders gedaan en hoe ben je betrokken geraakt bij de oprichting van De Vlinderstichting?

“Ik heb lang bij het Rijksinstituut voor Natuurbeheer (RIN) gewerkt. Bij het onderzoek stond de relevantie voor het beheer centraal. Er werd vooral naar de vegetatie en naar vogels gekeken. Ik vond juist de vlinders interessant, omdat zij op een veel gedetailleerder niveau dan vogels gebruikmaken van de ruimtelijke samenhang in het landschap. Beheer heeft direct invloed op vlinders, de relatie tussen vegetatie en vlinders (of hun rupsen!) is heel goed waarneembaar en daarmee te onderzoeken. Ik heb in die tijd veel rupsen gekweekt. Onder verschillende omstandigheden, omdat ik benieuwd was naar waar ze toe in staat

ermen doe je vooral door

zijn, welke omstandigheden ze nog aankunnen en wat niet meer. Bijvoorbeeld de waardplantkwaliteit. Meten is weten: onderzoek is verschrikkelijk belangrijk. En het delen van die kennis, om te zorgen dat bij het beheer rekening gehouden kon worden met vlinders. Want daar was zeker behoefte aan.

In 1980 is het Dagvlinderproject gestart. Een groep van enkele honderden mensen, waaronder zo'n veel beheerders, kwam bijeen om kennis uit te wisselen. Alle kennis over de verspreiding van de soorten is gebundeld in de Voorlopige atlas van de Nederlandse dagvlinders. Daarna is veel inventarisatiewerk gedaan, om tot een echte atlas te komen.

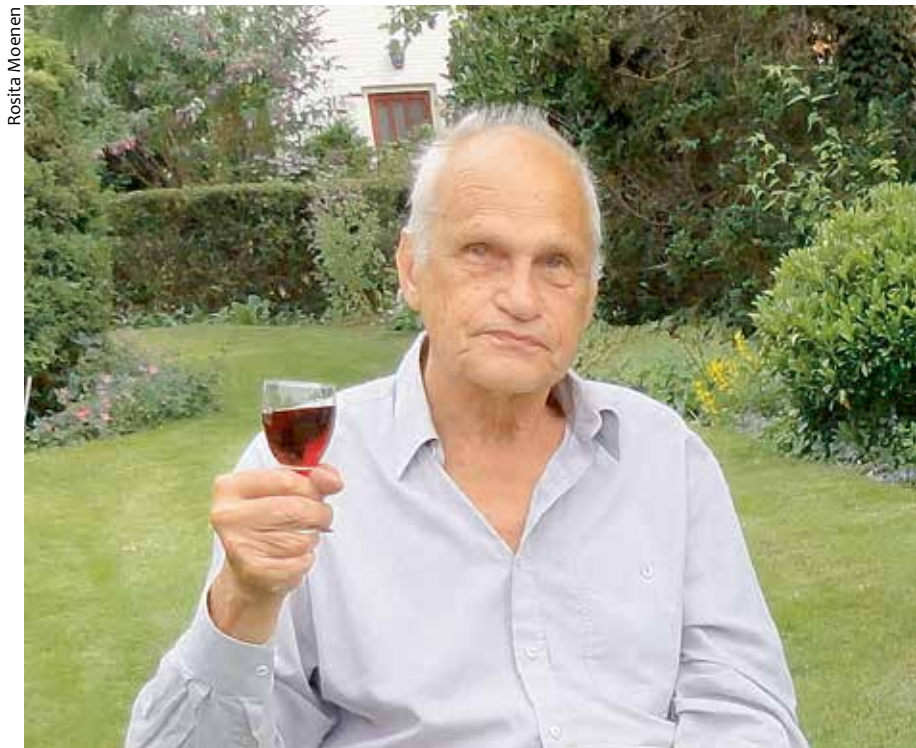
Wim Geraedts en Jan van der Made waren in 1983 de drijvende krachten achter de oprichting van De Vlinderstichting. Zij werkten bij de toenmalige Landbouw Hogeschool in Wageningen. Voor de oprichtingsacte van een stichting waren drie mensen nodig, ik ben er toen door hen bij gevraagd."

Je hebt in de loop der jaren diverse boeken gepubliceerd over vlinders. Wat was je drijfveer daarbij?

"Kennis delen is zo belangrijk! Ik heb heel veel onderzoek gedaan naar rupsen en vlinders. Door je inzichten met anderen te delen help je de kennis over soorten verder en kunnen beheerders de bescherming in praktijk brengen. Ik wil mensen inspireren om zelf goed te kijken, zelf te ontdekken hoe vlinders hun omgeving gebruiken, wat ze nodig hebben en waar ze daarbij op letten. Dat kun je zelfs vanuit je luie stoel doen, gewoon in je eigen tuin. Doordat elke soort weer anders is, blijven vlinders een onuitputtelijke bron voor nieuwsgierigheid en het vertellen van verhalen."

Wat vind je voor nu de allerbelangrijkste taak voor De Vlinderstichting?

"In de tijd dat ik bij het RIN werkte, kregen we 16 miljoen gulden om onderzoek mee te doen. Bijna in de trant van: doe er wat moois mee. Dat is allang verleden tijd. De rijksoverheid doet bijna niets meer, de natuur is gedecentraliseerd naar de provincies en daar is het heel verschillend hoe die verantwoordelijkheid wordt opgepakt. Laat bescherming dus niet over aan de overheid, maar doe het zelf, samen met al die betrokken mensen die jullie steunen. Want de kracht van De Vlinderstichting is dat je zoveel mensen, zoveel vrijwilligers weet te mobiliseren. Gebruik die kracht, gebruik die ogen! Kijk vooral naar de meer algemeen voorkomende vlinders. Rode lijsten zijn wellicht nodig voor het beleid, maar met die soorten kun je in het beheer maar weinig, gewoon omdat ze

Rosita Moenen

Frits Bink: "Laat bescherming dus niet over aan de overheid, maar doe het zelf, samen met al die betrokken mensen die jullie steunen."

haast nergens voorkomen. Ook voor vrijwilligers zijn ze niet interessant, juist omdat je ze nooit ziet en dus niet kunt leren kennen. Mijn stelling is: bijzonderheid dooft de nieuwsgierigheid. En juist nieuwsgierigheid is zo waardevol en kan zo krachtig zijn. Er zijn nog zoveel vragen die je niet met experimenten of met statistiek kunt beantwoorden, maar wel door heel veel tijd in het veld door te brengen. En met elkaar doen we dat. Door gerichte onderzoeksvragen mee te geven kunnen we met elkaar heel veel meer te weten komen. Bijvoorbeeld over het gedrag van vlinders in de ruimte. Hoeveel vlieguren maakt een vlinder? Bij welke temperaturen vliegen ze nog? Maar wellicht zijn er nog heel andere vragen die je graag wilt beantwoorden. Blijf mensen inspireren en betrekken: dat is de kracht van De Vlinderstichting."

Verder lezen:

Veel van Frits Bink's eigen waarnemingen en onderzoek is terug te vinden op de website van de Vlaamse Vereniging voor Entomologie: www.phegea.org/dagvlinders/bink_synopsis.htm. De opzet is in de eerste plaats verder onderzoek te stimuleren voor de geïnteresseerden in dagvlinders. ●